Gemeente
Amsterdam
Zuid

Bezoekadres
President Kennedylaan 923
1079 MZ Amsterdam

Postbus 74019
1070 BA Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 74019, 1070 BA Amsterdam

[redacted]

Datum 29 januari 2020
Ons kenmerk
Uw kenmerk
Behandeld door [redacted]
Kopie aan
Bijlage 1. verzoek van het Cuypers Genootschap om aanwijzing tot gemeentelijk monument van het pand gelegen aan de Jan Luijkenstraat 16;
2. beschrijving en afbeeldingen met begeleidende brief door Monumenten en Archeologie;

Onderwerp Verzoek om zienswijze in verband met de start van de procedure tot het al dan niet aanwijzen als gemeentelijk monument van het pand gelegen aan de Jan Luijkenstraat 16

Geachte [redacted]

Het Cuypers Genootschap heeft in 2018 verzocht om een aantal panden gelegen in stadsdeel Zuid vooral vanwege hun waardevolle historische interieurs aan te wijzen als gemeentelijk monument, waaronder de Jan Luijkenstraat 16, (zie brief bijlage 1).
Het dagelijks bestuur van Zuid heeft op 28 januari 2020 besloten om de procedure te starten tot het al dan niet aanwijzen als gemeentelijk monument van het pand gelegen aan de Jan Luijkenstraat 16, kadastraal bekend als ASD14 R 04056 G 0000.

Monumentbeschrijving
In het kader van deze procedure heeft Monumenten en Archeologie van de gemeente Amsterdam (hierna: MenA) een beschrijving opgesteld. Deze beschrijving inclusief foto's met begeleidende brief treft u in bijlage 2 aan. MenA geeft in de monumentbeschrijving aan dat er sprake is van stedenbouwkundige, architectuurhistorische en kunsthistorische waarden. MenA stelt daarom voor de procedure te starten en advies te vragen aan de onafhankelijke Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Deze commissie heeft hierover vergaderd op 13 januari 2020 en staat positief ten aanzien van een aanwijzing tot gemeentelijk monument. Het schriftelijke advies is nog niet binnen, maar zal naar u worden nagestuurd.

Gevolgen
Volledigheidshalve meld ik u dat, op grond van de Erfgoedverordening Amsterdam (vastgesteld door de gemeenteraad op 16 december 2015), voor dit gebouw vanaf het moment dat een zienswijze aan de belanghebbende gevraagd wordt, een voorbescherming geldt. Dit betekent dat vanaf heden (zie datum poststempel) tot het moment van een besluit over de eventuele monumentenaanwijzing de artikelen 10 t/m 14 van eerder genoemde Erfgoedverordening van kracht zijn.
De eventuele aanwijzing tot gemeentelijk monument heeft ook een aantal gevolgen. Ik kan mij voorstellen dat u daarover vragen hebt. U kunt veel informatie vinden op de website van Monumenten en Archeologie, zie deze link http://www.amsterdam.nl/kunst-cultuur-sport/monumenten/.

Zienswijze
Als zakelijk gerechtigde bent u belanghebbend in deze procedure. U wordt daarom met deze brief in de gelegenheid gesteld om uw zienswijze over de eventuele aanwijzing van het spoortracé als gemeentelijk monument kenbaar te maken. Uw mening wordt meegenomen in de besluitvorming. Ik ontvang uw zienswijze graag zo spoedig mogelijk, maar in elk geval binnen zes weken na datum poststempel.

U kunt uw zienswijze per post sturen aan:
Monumenten en Archeologie,
[redacted]
Herengracht 482
1017 CB Amsterdam.

Of per mail naar: [redacted] o.v.v. "Zienswijze Jan Luijkenstraat 16".
Indien wij op geen zienswijze van u hebben ontvangen gaan wij er van uit dat u geen behoefte heeft uw standpunt nader toe te lichten. Mocht u vragen hebben dan kunt u contact opnemen met [redacted]

Met vriendelijke groet,

het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuid, namens hen,

[redacted]
Afdelingsmanager Gebiedspool stadsdeel Zuid

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Herengracht 482
1017 CB Amsterdam

Postbus 10718
1001 ES Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl**Bezoekadres
**

Retouradres: Postbus 10718, 1001 ES Amsterdam

Dagelijks Bestuur stadsdeel Zuid
t.a.v [redacted]
President Kennedylaan 923
1079 MZ Amsterdam
Per mail: [redacted]

Datum 26-8-2019
Ons kenmerk
Uw kenmerk
Behandeld door [redacted] Monumenten en Archeologie, [redacted]
Kopie aan
Bijlage 2
Onderwerp Monumentenbeschrijving Jan Luijkenstraat 16

Geachte [redacted]

De Stichting Cuypers Genootschap heeft op 13 november 2018 verzocht om het pand gelegen aan de Jan Luijkenstraat 16 als gemeentelijk monument aan te wijzen (bijlage 1). U heeft namens stadsdeel Zuid aan Monumenten en Archeologie van de gemeente Amsterdam verzocht om een monumentbeschrijving op te stellen.
Ten behoeve van de gemeentelijke monumentenaanwijzingsprocedure heeft Monumenten en Archeologie (hierna MenA) van de gemeente Amsterdam een beschrijving van dit pand opgesteld. Deze beschrijving inclusief foto's treft u bijgaand aan (bijlage 2).

MenA geeft in de monumentbeschrijving aan dat er sprake is van diverse monumentale waarden: er is sprake van architectuurhistorische en stedenbouwkundige waarde. In het interieur zijn vooral de representatieve, in neostijlen uitgewerkte stijlkamers op de eerste verdieping en het centrale trappenhuis van grote architectuurhistorische waarde. MenA stelt voor om de aanwijzingsprocedure tot gemeentelijk monument te starten en in dat kader advies te vragen aan de subcommissie Aanwijzing Monumenten van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted] afdeling Monumenten

Stichting Cuypersgenootschap

Stichting tot behoud van negentiende- en
twintigste-eeuws cultuurgoed in Nederland

Aan het Dagelijks Bestuur van de
Bestuurscommissie Amsterdam Zuid
Postbus 74019
1070 BA Amsterdam

Onderwerp:
Aanvraag gemeentelijke Monumentenstatus
Interieurs Zuid

Amsterdam 11 april 2018

Geacht Bestuur,

In aanvulling op onze eerdere brief dd. 25 januari 2018 verzoekt de Stichting Cuypersgenootschap u om de volgende panden, vanwege de daarin aanwezige waardevolle historische interieurs, aan te wijzen tot gemeentelijk monument:

Paulus Potterstraat 44 (vanwege de zeldzaamheid en gaafheid van dit interieurensemble later eventueel voor te dragen als rijksmonument)
Prins Hendriklaan 29 (vanwege de ensemblewaarde samen met nummer 27 aan te wijzen)
Prins Hendriklaan 30
Van Eeghenstraat 88
Van Eeghenstraat 101
Sophialaan 16
Jan Luijkenstraat 16; ter aanvulling: architect van het pand is J.F. Klinkhamer, bouwjaar 1896 - vanaf juli 1897 woonde in het huis Daniel David Stuten (1863-1925), directeur van de Ontvang- en Betaal Kas in de Nieuwe Doelenstraat; Stuten zal de interieurs waarschijnlijk hebben laten aanbrengen maar onbekend is of deze ook door Klinkhamer ontworpen zijn.

Voor documentatie van deze panden verwijzen wij u naar de beeldbank van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, waar de foto's, vervaardigd voor de publicatie 'Wonen in een monumentaal huis' (red. B. Laan, E. Koldewey, C.-P. Krabbe, 2012), gepubliceerd zijn. Jan Luijkenstraat 16 staat momenteel te koop, zodat wij u verzoeken voor dit pand een spoedprocedure op te starten. Bij wisseling van eigendom is de sloopdreiging voor waardevolle interieurs het grootst, zoals bijvoorbeeld onlangs gebleken is bij het perceel Willemsparkweg 50, dat na aankoop door een projectontwikkelaar volledig gestript is.

In aanvulling op bovenstaande – reeds onderzochte en gepubliceerde – interieurs verzoeken wij u om ook het volgende pand aan te wijzen:

Johannes Vermeerstraat 15 (architect J.N. Hendrix, 1907); de sobere gevels van het hoekpand hebben nog vele oorspronkelijke details zoals de bovenlichten met geslepen glas en bovenlichten met glas-in-lood en op de begane grond en op de hoofdverdieping nog diverse interieurs waarbij de stilistische verscheidenheid opvallend is (neo-Lodewijk XVI en Nieuwe Kunst):

Secretariaat afd. Amsterdam D. Mulder, 1e Jacob van Campenstraat 14-3a 1072 BE Amsterdam tel. 06 1452 6991
e-mail davmulder@gmail.com

Marmeren vestibule, betimmeringen, schouwen, schuifdeuren en beschilderde plafonds zijn hier nog grotendeels gaaf aanwezig. Dit pand is sinds kort in gebruik bij Douwes Fine Arts. Opdrachtgever was Paul C. Kaiser (1867-1926), oprichter en directeur van een moderne industriële broodbakkerij – sinds 1913 voorzien van het predicaat "Koninklijke Luxe Broodbakkerij". Kaiser woonde vanaf 1898 tot 1907 in een ander pand van Hendrix aan de Jan Luijkenstraat en in de Johannes Vermeerstraat werden zij buren; Hendrix was voorts de huisarchitect van de bakkerij, die ook de inmiddels gesloopte hoofdvestiging van de bakkerij in de Vijzelstraat had ontworpen.

Voor de inhoudelijke onderbouwing van deze aanvraag verwijzen wij u naar de voormelde brief van 25 januari 2018, die volledigheidshalve als bijlage bijgevoegd is.

Hoogachtend,
het bestuur van Stichting het Cuypersgenootschap,
namens deze,

xxx (geanonimiseerd)

Gemeente Amsterdam

Beschrijving van Jan Luijkenstraat 16
Datum: 18 december 2019
Auteur: Inger Groeneveld, Agnes Hemmes
Bezoekdatum (exterieur):23 augustus 2018

Architect: Jacob Frederik Klinkhamer (1858-1928)
Ontwerpjaar: 1896
Bouwjaar: 1896 – 1897

Opmerking
Deze beschrijving is door Monumenten en Archeologie opgesteld in het kader van de aanwijzingsprocedure tot gemeentelijk monument.
NB Het pand kon niet worden bezocht. De beoordeling van het interieur is gebaseerd op foto's en plattegronden op Funda, geraadpleegd op 28 juni 2018. Deze documentatie geeft een beperkt beeld van het interieur. Mogelijk zijn nog meer monumentale waarden aanwezig.

Stedenbouwkundige context
Jan Luijkenstraat 16 staat aan het meest noordelijke deel van de Jan Luijkenstraat, tussen de Stadhouderskade en de Hobbemastraat. Het woonhuis maakt onderdeel uit van een rijtje van drie woningen die aan de voorzijde zicht hebben op het noordwestelijke deel van de tuin van het Rijksmuseum, gelegen aan de overzijde van de straat. Dit deel van de Jan Luijkenstraat werd aangelegd nadat tussen 1888 en 1893 een grachtje tussen de P.C. Hooftstraat en het Rijksmuseum was gedempt. Vanaf januari 1896, na afloop van de Wereldtentoonstelling voor het Hotel- en Reiswezen die in 1895 op de Museumterreinen (het huidige Museumplein) werd gehouden, werd de Jan Luijkenstraat bebouwd met herenhuizen in een rij en enkele vrijstaande villa's voor de welgestelden.
Dit huis maakt, samen met Jan Luijkenstraat 12 en 14, deel uit van een ensemble van drie gelijksoortige herenhuizen. Het ensemble heeft als bijzonderheid dat tussen twee van de drie huizen de gevelwand wordt onderbroken door een tuinstrook van enkele meters breed; een niet vaak voorkomend verschijnsel in Amsterdam.

Gebouwtype en bouwgeschiedenis in hoofdlijnen
Woonhuis op een rechthoekige plattegrond, bestaande uit een souterrain, bel-etage, en een eerste en tweede verdieping. De voorste helft van het huis heeft daarboven een zolder met vliering onder een zadeldak met de nok haaks op de voorgevel. Het achterste deel is uitgevoerd met een lage derde en vierde verdieping onder een plat dak. Hierin is een lichtstraat opgenomen ter plaatse van het centrale trappenhuis dat zich aan de rechterzijde, halverwege de plattegrond bevindt.

Jan Luijkenstraat 16 werd in 1896-1987 gebouwd naar ontwerp van J.F. Klinkhamer (1858-1928) als onderdeel van een rijtje van drie woningen. Bij het ontwerp voor Jan Luijkenstraat 12 en 14 was ook P. de Rieu betrokken. De woningen werden voor twee verschillende opdrachtgevers gebouwd. De rijk gedetailleerde architectuur van Klinkhamer komt vooral tot uitdrukking in de representatieve voorgevel en in de ontvangstvertrekken. Oorspronkelijk was de bel-etage aan de achterzijde voorzien van een veranda met trappen naar de tuin. Daarboven, op de eerste verdieping bevond zich over de volle breedte van de gevel een uitgebouwde serre, dat op de tweede verdieping functioneerde als balkon.
In 1963 werd het woonhuis verbouwd naar ontwerp van A.J. Westerman tot kantoorpand met conciërgewoning. De oorspronkelijke serre-aanbouw aan de achterzijde van het huis werd verwijderd. De

deuren in de achtergevel die toegang gaven tot de verwijderde serre en het balkon op de verdiepingen werden gewijzigd in ramen. De conciërgewoning op derde en vierde verdieping werd voorzien van sanitaire voorzieningen.
In een meer recent verleden zijn de twee achterkamers op de bel-etage samengevoegd en is er, parallel aan de hal met het trappenhuis, een aparte gang afgescheiden tussen de voor- en achterkamer. Tevens vonden enige wijzigingen plaats in de indeling van de plattegrond van de derde verdieping. Op verschillende verdiepingen zijn nieuwe sanitaire voorzieningen gemaakt. Tegen de achtergevel is over de volle hoogte een brandtrap met vluchtbalkons geplaatst.
Ondanks deze wijzigingen zijn de oorspronkelijke plattegronden in de huidige opzet van het huis redelijk goed bewaard gebleven. Van de oorspronkelijke interieurafwerking van de kamers lijkt alleen op de eerste verdieping en in het trappenhuis het nodige bewaard gebleven. De afwerking van het merendeel van de kamers is van recente datum.

Architectonische verschijningsvorm
Exterieur
De *voorgevel* van Jan Luijkenstraat 16 is grotendeels nog oorspronkelijk en kent een rijke vormgeving die zich onderscheid van veel woonhuizen uit die tijd door de verfijning in de detaillering. De zeven meter brede en (op zijn hoogste punt) meer dan zeventien meter hoge, voorgevel heeft een onderverdeling in drie traveeën. De gevel is opgetrokken met overwegend rode bakstenen boven een circa één meter hoge hardstenen plint en heeft een houten topgevel in chalet-stijl als gevelbekroning. Het lijstwerk, de segmentbogen en de strekken boven ramen en deuren zijn uitgevoerd met gele bakstenen. De gevel wordt verlevendigd door de toepassing van gefrijnd hardsteen, gesneden en gefiguurzaagd hout, smeedijzer, klinknagels, enzovoort.

De gevel is drie vensterassen breed. Ter hoogte van het souterrain en de bel-etage zijn de buitenste twee traveeën met een sprong teruggelegd ten opzichte van de rest van het gevelvlak. Hierdoor wordt visueel de suggestie gewekt dat de voorgevel vanaf de eerste verdieping uitkragend is. De kelderlichten in de hardstenen plint zijn voorzien van smeedijzeren hekwerken. Een hardstenen trap rechts leidt naar een portiek met de voordeur op de bel-etage. De T-vensters in de middelste en linkertravee hebben tienruits-bovenlichten. Boven de bel-etage bevindt zich een rijk gedecoreerde houten puibalk welke rust op hardstenen neuten en bakstenen muurdammen aan weerszijden van de gevel. De uiteinden van de hardstenen waterlijst boven de puibalk worden verlevendigd met het beeldhouwwerk van twee wakende hondjes. Het balkon met smeedijzeren hekwerk op de eerste verdieping accentueert de centrale middenas. Ter hoogte van balklaag boven de voorkamer zijn smeedijzeren krulankers aangebracht. De verdiepte velden onder de segmentbogen zijn gevuld met siermetselwerk. De vensteropeningen op de tweede verdieping zijn rechtgesloten aan de bovenzijde. De bovenlichten boven de vensters op de eerste en tweede verdieping en de openslaande deuren naar het balkon hebben een indeling met kleine ruitjes. Ter plaatse van de zolderverdieping wordt het beeld bepaald door een overkragende geveltop in chaletstijl, ondersteund door vier dubbele geschoorde steekbalken. Hierbinnen is de gevel bekleed met verticale, figuratief bewerkte rabatdelen, waarin één groot, drieledig raam is geplaatst. De regenpijp is oorspronkelijk; de bevestigingsbeugeltjes hebben klaverbladvormige uiteinden.
Het zadeldak boven het voorste deel van het huis is gedekt met rode pannen.

De *achtergevel* strekt zich uit over het souterrain, de bel-etage en de eerste tot en met vierde verdieping. Het linkerdeel van de achtergevel, ter hoogte van het souterrain en de bel-etage is iets naar voren toe uitgebouwd. Deze uitbouw hoort bij de oorspronkelijke opzet van het pand.
Het onderste deel van de gevel, tot en met de eerste verdieping, is gestuct. Oorspronkelijk bevonden zich op deze niveaus de veranda, de uitgebouwde serre (eerste verdieping) en een balkon. Met het verwijderen van deze onderdelen heeft de achtergevel veel aan kwaliteit ingeboet.
Het geveldeel ter hoogte van de tweede en derde verdieping is uitgevoerd als schoon metselwerk. Het bovenste deel van de gevel, ter hoogte van de vierde verdieping is afgewerkt met verticale beplanking. De gevel wordt afgesloten door een met consoles verrijkte daklijst. De indeling van de gevel is nog ten dele origineel. Voor de onderste niveaus geldt dat met het verwijderen van de uitbouwen de meeste deuren gewijzigd werden in ramen. De stuclaag zal zijn aangebracht om de sporen van de gewijzigde

gevelindeling te camoufleren. De vensters op de tweede en derde verdieping ogen nog origineel. Het middelste venster op de vierder verdieping is later toegevoegd.

Interieur
Het interieur van het pand is niet bezocht. De beoordeling van het interieur is gebaseerd op uitgebreide documentatie (foto's en plattegronden), gepubliceerd op Funda. Deze documentatie geeft een beperkt beeld van het interieur. Mogelijk zijn nog meer monumentale waarden aanwezig.

De plattegrond van het huis heeft over alle verdiepingen een indeling in drieën, bestaande uit een voorste, een middelste en een achterste zone. Tot en met de tweede verdieping worden de verschillende niveaus ontsloten door een centrale trap die zich in de middelste zone, tegen de rechterzijmuur, bevindt. De bovenste verdiepingen worden ontsloten via dwarsgeplaatste, rechte steektrappen.

De structuur of ruimtelijk-bouwkundige indeling van de vertrekken van het huis is op alle verdiepingen in belangrijke mate nog in tact, met uitzondering van de hierboven genoemde wijzigingen op de bel-etage. Voor wat betreft de interieurafwerking geldt in het algemeen dat een groot deel van de oorspronkelijke kamerdeuren, deuromlijstingen, plinten en lambriseringen nog aanwezig lijkt te zijn.

De indeling van het *souterrain* dateert grotendeels uit de bouwtijd; de interieurafwerking is van recente datum uitgezonderd de bordestrap met gedraaide balusters en snijwerk in neorenaissancestijl. De plazuivenvloer in de kelderruimte rechtsachter (thans woonkeuken) is mogelijk nog origineel.

De vestibule op de *bel-etage* heeft een marmeren vloer en marmeren lambrisering. In de doorgang naar de hal met het hoofdtrappenhuis bevindt zich, in plaats van deur, een rijk vormgegeven smeedijzeren hekwerk. Het hoofdtrappenhuis bevat een marmeren vloer en een geornamenteerde houten slingertrap met balusters in neorenaissancestijl. De moderne woonkeuken aan de voorzijde heeft een tot de oorspronkelijke bouw behorende lambrisering onder de ramen. De vensters in de voorgevel zijn voorzien van vouwblinden en schuifluiken.
Het meest vermeldenswaardig zijn de interieurs op de *eerste verdieping*. De voorkamer vormde de voormalige eetkamer. Dit vertrek is zoals gangbaar was volgens de laat negentiende-eeuwse karakterleer uitgemonsterd in de zeventiende-eeuwse Oud-Hollandse renaissancestijl. Het plafond is uitgevoerd met moer- en kinderbinten, waarvan de vier moerbalken zijn verrijkt met geornamenteerde sleutelstukken. Tegen de linkerzijmuur bevindt zich een schouw met zandstenen hermenfiguren. Op de schoorsteenboezem staat een replica van het schilderij *De bedreigde Zwaan* van Jan Asselijn uit 1650. Het originele schilderij bevindt zich in de collectie van het Rijksmuseum. Belangwekkend uit kunsthistorisch oogpunt is dat het navolgen van de 'Gouden Eeuw' zich hier niet beperkte tot de (bouwkundige) interieurafwerkingen. De afwerkingen van dit vertrek werden gecombineerd met een replica van een schilderij dat in die tijd reeds als belangrijk voorbeeld uit de Nederlandse zeventiende-eeuwse schilderschool werd beschouwd.
De hall in het midden heeft een manshoge houten lambrisering en een zandstenen schouw. De salon aan de achterzijde is rondom, over de volle hoogte ingericht met een in een pasteltint geschilderde, met vergulde ornamenten verrijkte wandbetimmering in Lodewijk XVI-stijl. De velden hebben een moderne invulling gekregen. Links is een rijk geornamenteerde witmarmeren schouw, in de tegenoverliggende wand is een hoge spiegel geplaatst. De kamer is voorzien van het oorspronkelijke stucplafond. Op de vloer van alle vertrekken ligt een moderne houten parketvloer.
De eerder genoemde hoofdtrap eindigt op de *tweede verdieping* met een ruim opgezette overloop die van bovenaf voorzien wordt van daglicht via het met glas-in-lood gevulde legraam boven het trapgat. De twee vertrekken die grenzen aan de overloop zijn hiervan gescheiden door houten puien in neorenaissancestijl, waarvan het bovenste deel van ruiten met gehamerd glas is uitgevoerd. De slaapkamer aan de voorzijde heeft zwart marmeren schouw in neorenaissancestijl. De moderne badkamer (een voormalige slaapkamer) aan de achterzijde bevat eenzelfde zwart marmeren schouw.
Een rechte steektrap leidt naar de *zolderverdieping* (voor) danwel *derde verdieping (achter)*. In de kamer aan de voorzijde is een deel van de kapconstructie zichtbaar: een geornamenteerde balk met korbeelaansluitingen. De schouw is uitgevoerd met een eenvoudige, klassieke houten omlijsting. De

slaapkamer aan de achterzijde is ontstaan uit samenvoeging van twee kleinere vertrekken. De lambriseringen onder de ramen dateren uit de bouwtijd. Het stucplafond is vernieuwd. Boven deze kamer bevindt zich een vliering.
Het lage vertrek op de *vierde verdieping*, aan de achterzijde, heeft een eenvoudig balkenplafond. De interieurafwerking is modern.

Cultuurhistorische context
Jacob Frederik Klinkhamer (Amsterdam 1854- Den Haag 1928) studeerde, na een afgebroken studie chemie te Dresden, vanaf het najaar 1874 aan de Polytechnische School te Delft, waar hij in de zomer van 1878 als architect afstudeerde. In de jaren daarna was hij assistent van zijn leermeester prof. E. Gugel, waarna Klinkhamer in januari 1882 zich in Amsterdam vestigde als zelfstandig architect. Vanaf 1890 had hij zijn bureau aan de Willemsparkweg. Binnen en buiten Amsterdam maakte hij naam met zowel particuliere woonhuizen en villa's als utiliteitsbouw, waaronder stationsgebouwen en fabrieken, en als architect voor Artis. Enkele nog bestaande werken te Amsterdam zijn de Graansilo Korthals Altes, Silodam 100 (ontwerp in samenwerking met A.L. van Gendt, 1896-1898, herontwikkeld tot appartementen door André van Stigt in 1997-2001), de directeurswoning van Artis aan de Plantage Middenlaan 51 (1897) en de groep stadswoningen Jan Luijkenstraat 12-16 (1896). Vanaf 1905 ging Jacob Klinkhamer een samenwerking aan met B. J. Ouëndag, die uiteindelijk het bureau van hem overnam. Binnen deze samenwerking kwamen projecten in Nederlands-Indië tot stand en verschillende landhuizen in onder meer Den Haag en Hilversum.
Naast zijn dagelijkse werk als architect bouwde Klinkhamer aan zijn carrière als architectuurdocent. Na onder andere les te hebben gegeven aan de kunstnijverheidsschool te Haarlem en de Academie van Beeldende Kunsten en Technische Wetenschappen in Rotterdam, werd hij in 1899 benoemd tot hoogleraar aan de Polytechnische School te Delft. Als professor in de bouwkunde was hij tot 1924 verantwoordelijk voor de scholing van een hele generatie nieuwe architecten.

Jan Luijkenstraat 16 werd door Klinkhamer gebouwd voor Daniël David Stuten, directeur van de Ontvang- en Betaalkas te Amsterdam. Jan Luijkenstraat 12 en 14 werden gebouwd in opdracht van respectievelijk Jacoba Hermina Dirksen-Van Eeghen en haar zuster Johanna Louisa van Lennep-Van Eeghen, eveneens afkomstig uit het Amsterdamse bankiersmilieu.
Oorspronkelijk was de bel-etage van Jan Luijkenstraat 16 gereserveerd voor zakelijk ontvangsten en de dagelijkse huishouding, met aan de voorzijde een spreekkamer en aan de achterzijde een keuken en kinderkamer. Tussen de spreekkamer en de keuken in, vormde de dienkamer de buffer tussen de keuken en traphal op de bel-etage. Via een goederenliftje vanuit de dienkamer kon ook de eetkamer op de eerste verdieping bediend worden.
De representatieve vertrekken zoals de eetkamer, de hall en de salon met serre bevonden zich op de eerste verdieping. De tweede en hoger gelegen verdiepingen waren bestemd voor slaapkamers, gerangschikt en vormgegeven in overeenstemming met de sociale hiërarchie binnen het woonhuis. Het gezin sliep op de tweede verdieping, gasten op de derde verdieping, waarbij de vertrekken aan de voorzijde belangrijker werden geacht dan de vertrekken aan de achterzijde. De zolderverdieping was geheel bestemd als berging. Het souterrain diende voor de opslag van voedsel, wijn en brandstof en de behandeling van wasgoed.

Het is mogelijk dat delen van het interieur, zoals de schouw van de hal of de gehele salonbetimmering, niet door Klinkhamer zijn ontworpen. De bij de bouw betrokken aannemer, Frederik de Bruin, leverde voor het interieur een niet nader gespecificeerde 'een blank eikenhouten betimmering'. Het stilistische onderscheid in interieur tussen de eetkamer, hal en salon is hoe dan ook kenmerkend voor het wonen van de vermogende standen rond 1900.
In 1903 liet Daniël David Stuten ook een buitenplaats te Maarn bouwen, Villa 't Stort (ontworpen door B.C. Hamer, en later verkocht aan Samuel van Eeghen), wat erop duidt dat Jan Luijkenstraat tot circa 1915 vooral bestemd was voor bewoning in het winterseizoen.

Conclusie / concept registeromschrijving

Jan Luijkenstraat 16 heeft, samen met de eveneens door J.F. Klinkhamer in dezelfde stijl ontworpen buurpanden Jan Luijkenstraat 12 en 14, stedenbouwkundige waarde als onderdeel van een gevelrij uit de late negentiende eeuw gesitueerd tegenover de tuin en de westgevel van het Rijksmuseum.
Het pand is van architectuurhistorische waarde vanwege de hoge kwaliteit van het gevelontwerp dat een mate van verfijning en detaillering kent vergelijkbaar met de woonhuizen van Cuypers (Vondelstraat) en Gosschalk (bijvoorbeeld de huizen aan de Reguliersgracht).
Daarnaast is het pand van belang vanwege de interieurafwerking van met name de voormalige eetkamer in Oud-Hollandse renaissancestijl, die geldt als een belangrijk voorbeeld van de toepassing van deze stijl in Amsterdam. Dit vertrek is bovendien uit kunsthistorisch oogpunt belangwekkend omdat de navolging van de 'Gouden Eeuw' zich hier niet beperkte tot alleen de (bouwkundige) interieurafwerkingen, maar hier gecombineerd is met een replica van een schilderij (*De bedreigde zwaan* van Jan Asselijn, ca. 1650), speciaal vervaardigd voor deze ruimte, dat in die tijd reeds als een belangrijk voorbeeld van de Nederlandse zeventiende-eeuwse schilderkunst werd beschouwd.

Bronnen en literatuur

D. Baalman, *Inventaris van het archief van J.F. Klinkhamer (1854-1928)*, Nederlands Architectuurinstituut, Amsterdam 1992
Bouwkundig Weekblad 17 (1897) nr 24, 176
E. Gugel, *Geschiedenis van de Bouwstijlen* , deel II (Vierde druk, herzien door J.H.W. Leliman), Rotterdam z.j. (1920), 401-402
Archief Bouw- en Woningtoezicht, Stadsdeel Zuid
Het Kadaster
Stadsarchief Amsterdam, Beeldbank
https://www.funda.nl/koop/amsterdam/huis-40406576-jan-luijkenstraat-16/ geraadpleegd op 28 juni 2018

Beeldmateriaal

Alle kleurenfoto's door Inger Groeneveld, Monumenten en Archeologie, 23 augustus 2018, tenzij anders vermeld. Alle oorspronkelijk bouwtekeningen komen uit het bouwarchief of stadsarchief, tenzij anders vermeld. Alle interieurfoto's en moderne plattegronden zijn afkomstig van Funda, geraadpleegd op 28 juni 2018.

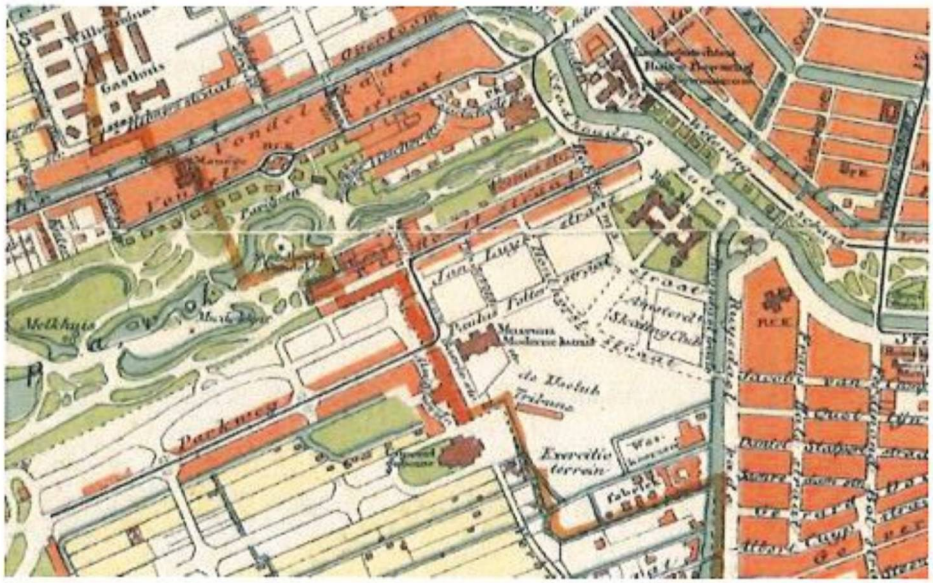

Stedenbouwkundige situatie rondom de net aangelegde Jan Luijkenstraat anno 1893. Detail uit de kaart van Amsterdam door E. de Geest, bijgewerkt door H.J. Scheltema uitgegeven bij Seyffardt's Boekhandel, tweede druk, 1893. (Beeldbank Stadsarchief Amsterdam)

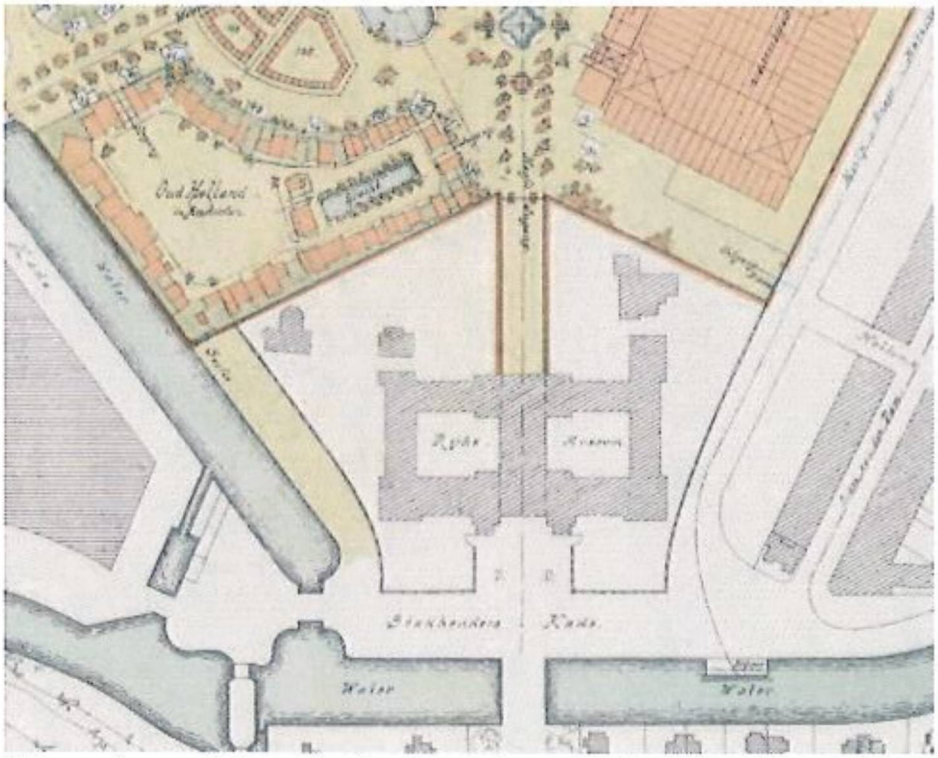

Ligging van het nog onbebouwde kavel van de Jan Luijkenstraat (rechts) ten opzichte van het Rijksmuseum en het tentoonstellingsterrein. Detail uit een ontwerp door Evert Breman, 1894. (Beeldbank Stadsarchief Amsterdam)

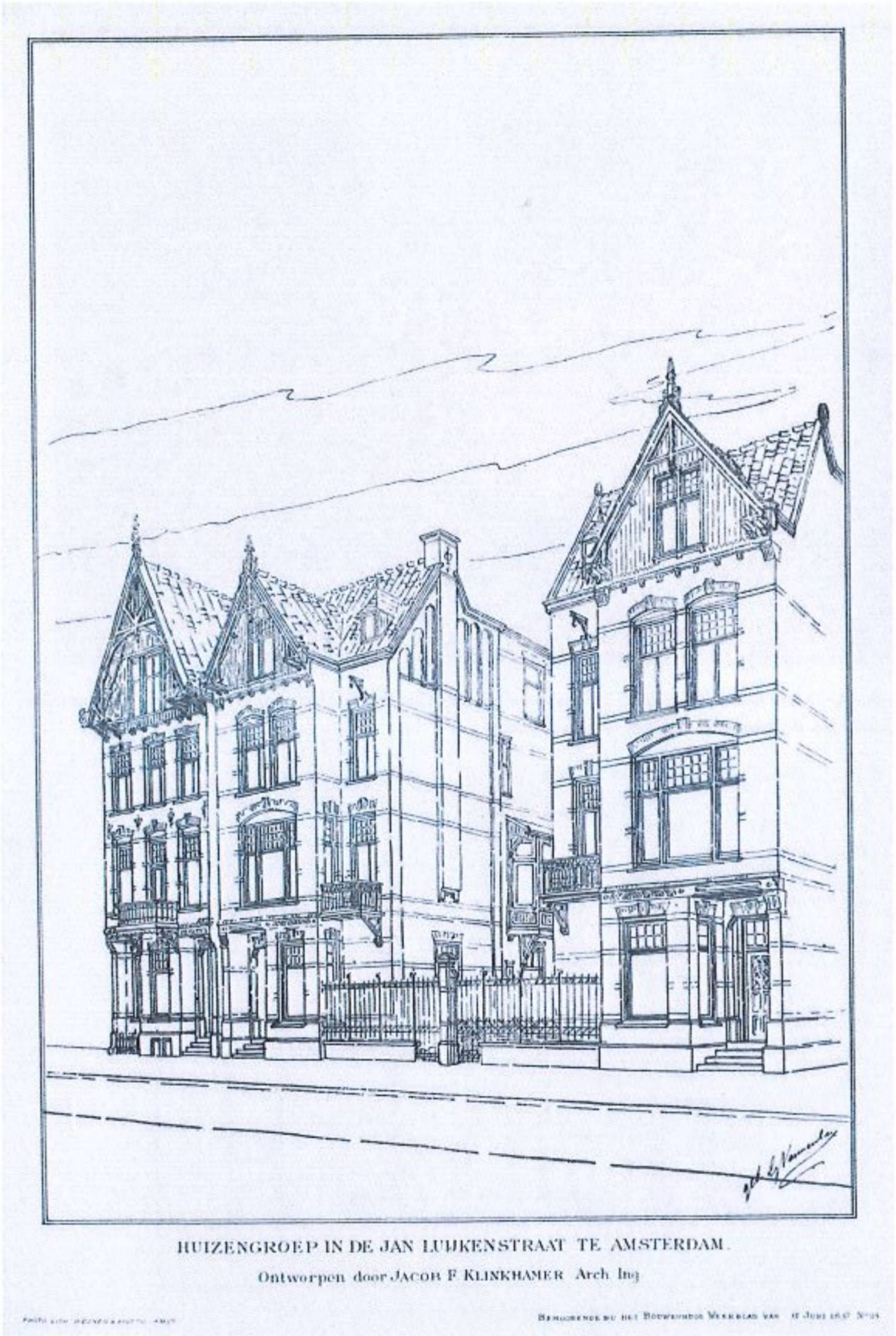

Jan Luijkenstraat 12 t/m 16, gepubliceerd als één concept in het Bouwkundig Weekblad van 12 juni 1897, hoewel voor twee verschillende opdrachtgevers op twee verschillende momenten gebouwd. Perspectieftekening door G. Vermeulen. Bouwkundig Weekblad 17 (1897) nr. 24



Het in aanbouw zijnde Jan Luijkenstraat 16 (links) en de net voltooide buurhuizen nr. 12 en 14 gefotografeerd door Jacob Olie op 16 november 1896.(Beeldbank Stadsarchief Amsterdam)

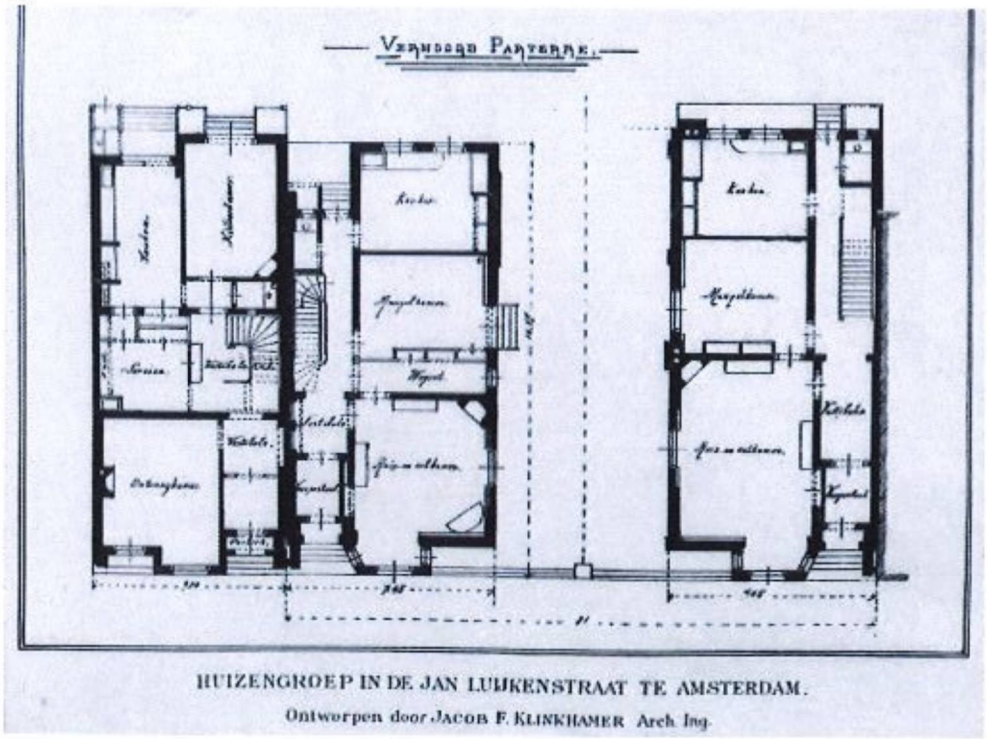

De gepubliceerde plattegrond van Jan Luijkenstraat 12 t/m 16.(Bouwkundig Weekblad 17 (1897) nr 24) Links nr 16.

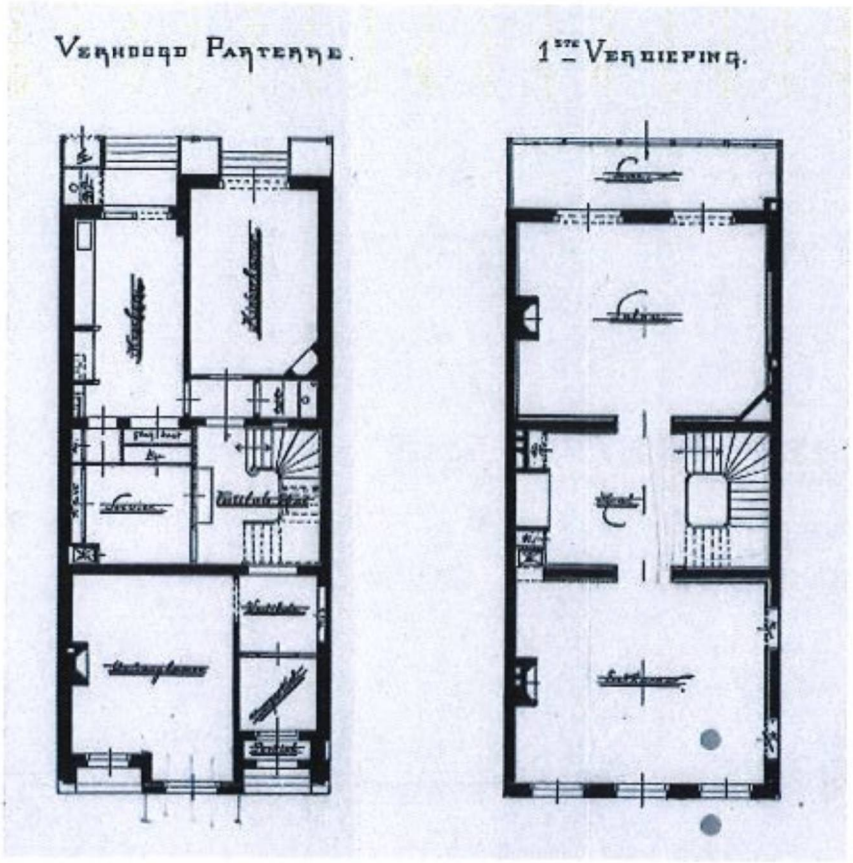

Plattegrond van de bel-etage ('parterre') en de eerste verdieping. Boven uit 1896, onder de situatie in 2018 (Funda).

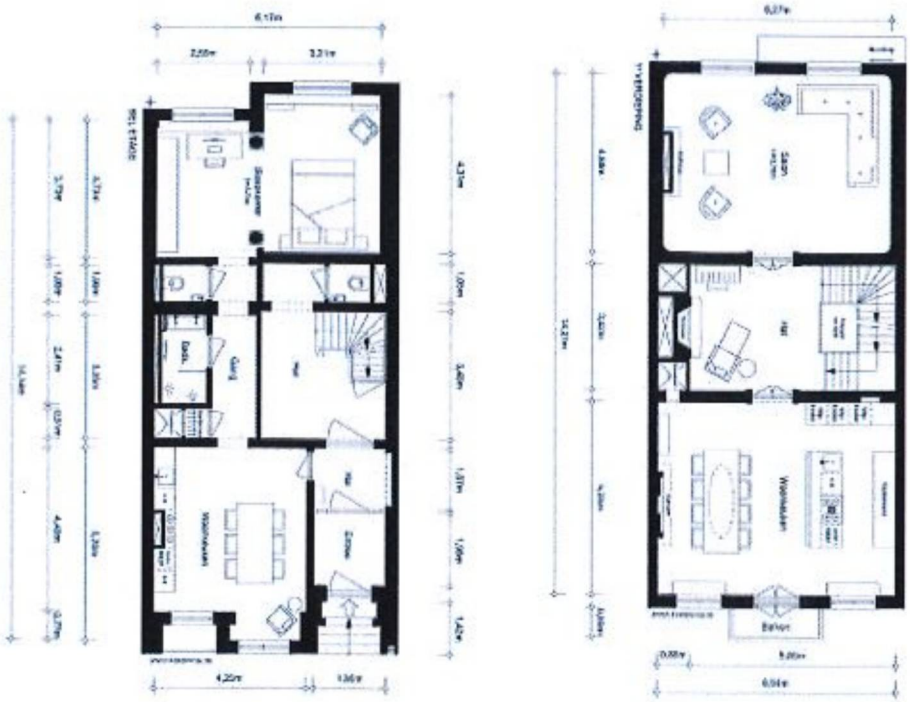

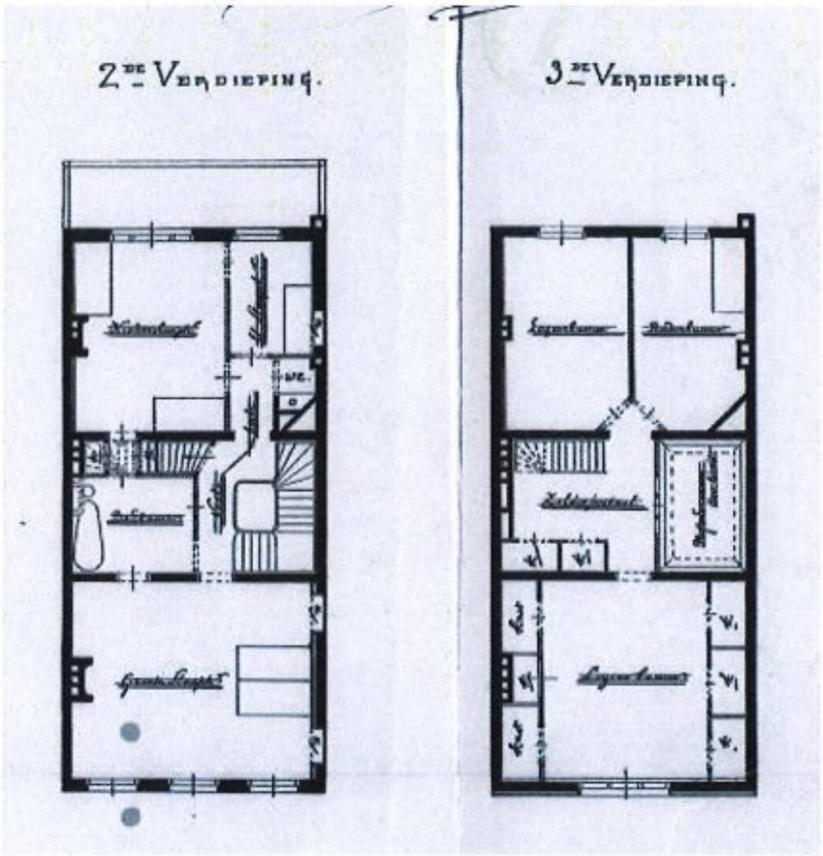

Plattegrond van de tweede en derde / zolderverdieping. Boven uit 1896, onder de situatie in 2018 (Funda).







De voorgevel van Jan Luijkenstraat 14-16, gezien vanaf de straat en vanuit de tuin van het Rijksmuseum.



Jan Luijkenstraat 16 gezien vanuit de tuin van het Rijksmuseum.





Details van de voorgevel.



Tot in detail is de voorgevel van Jan Luijkstraat 16 in oorspronkelijke staat, met het kenmerkende decoratieve gebruik van bouwmaterialen in hun natuurlijke kleurstelling.



Bij wijze van architectenhandtekening: De decoratieve stalen balkonconstructie met 'geklinkhamerde' nagels, zoals te zien wanneer men voor de voordeur staat.

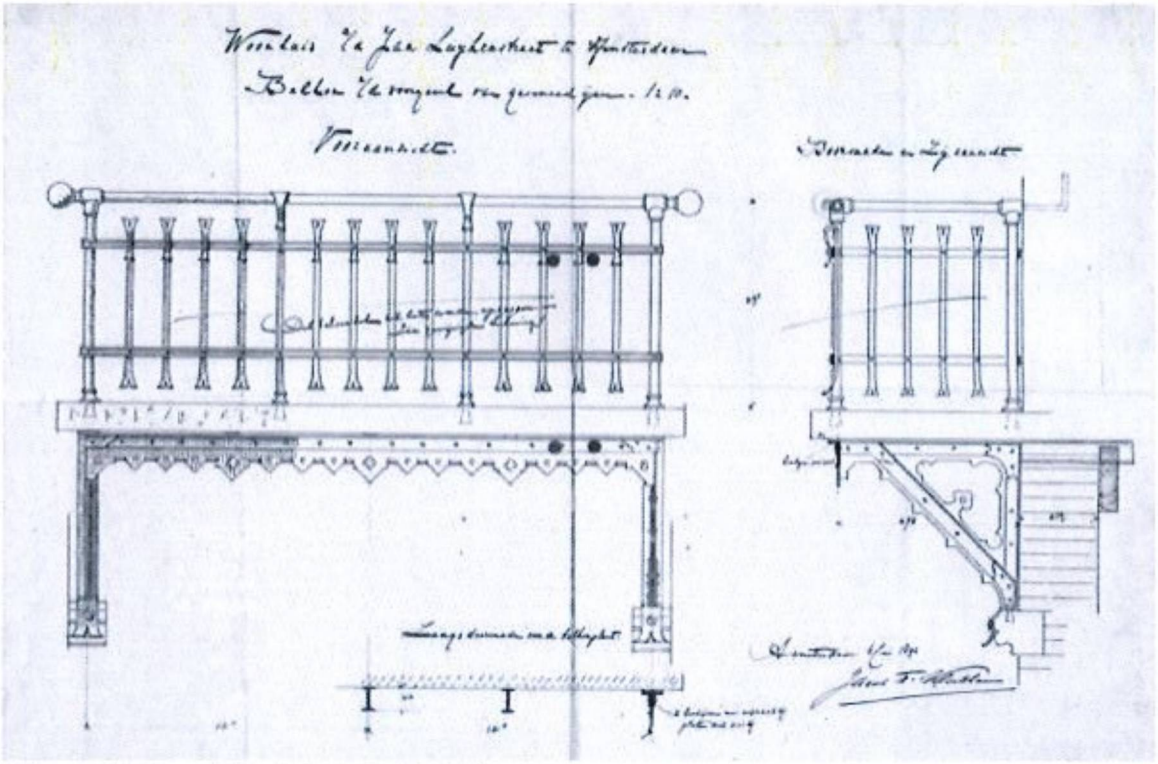

Ontwerp uit 1896 voor het balkonhek , door J.F. Klinkhamer.



Kenmerkend smeedijzeren hek voor het souterrainraam in de linker travee.

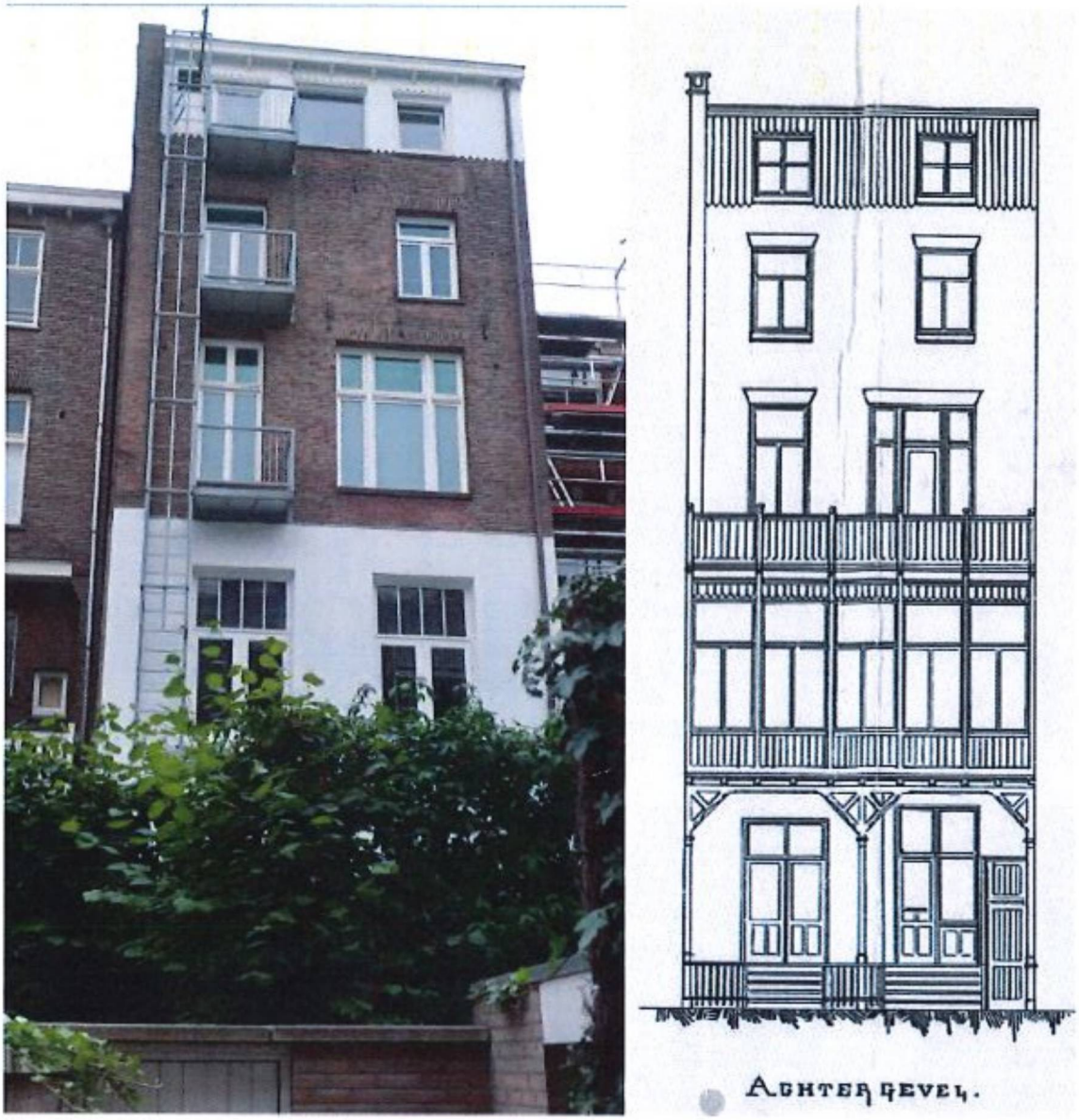

Huidige achtergevel anno 2018, zonder de oorspronkelijke serre achterbouw, vergeleken met de oorspronkelijke situatie volgens het ontwerp van J.F. Klinkhamer

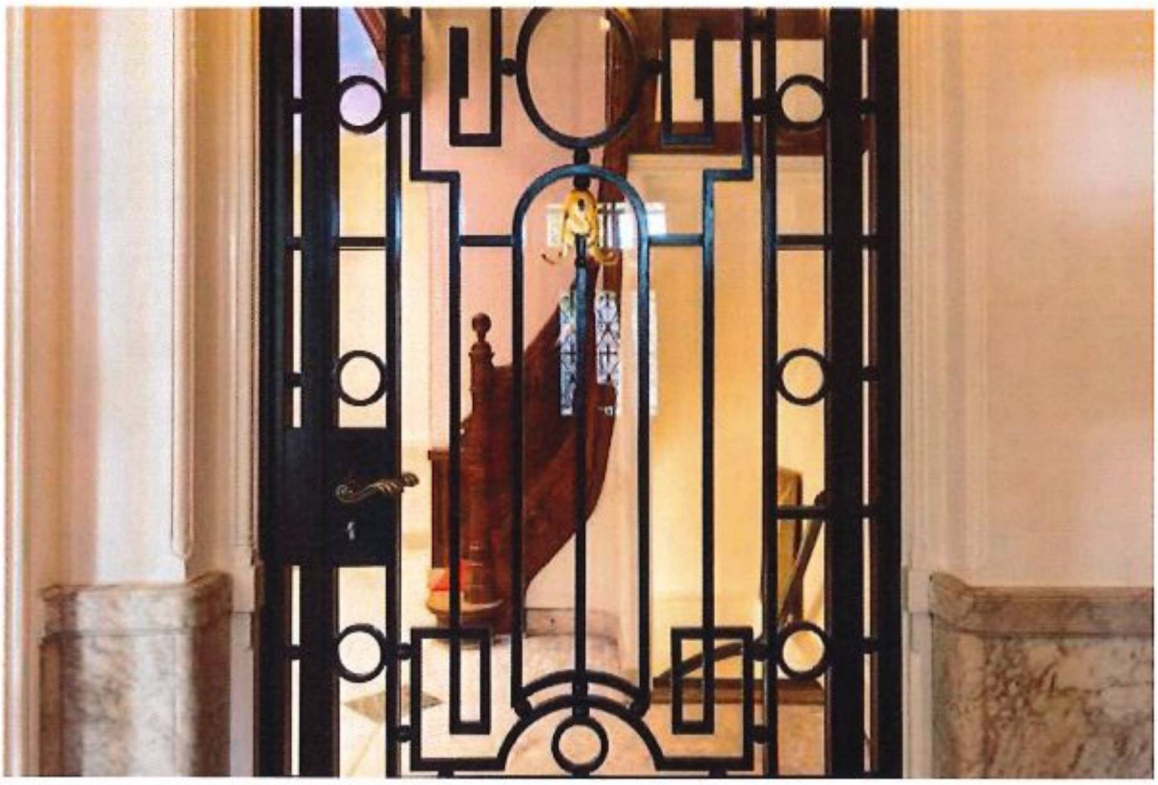

Doorzicht van het entreeportaal naar de traphal



De eetzaal – nu eetkeuken – op de eerste verdieping, met karakteristieke zoldering en schouw in Oud-Hollandse stijl.



De hall op de eerste verdieping, in neo-renaissancestijl



Eerste verdieping met de salon aan de achterzijde in Lodewijk XVI-stijl